

Dnr 61-15/0231
2015-05-08

Remissvar på Statskontorets utvärdering av Digisam och Riksarkivets ställningstagande till Digisams framtid

Sammanfattning

Institutet för språk och folkminnen ställer sig i allt väsentligt positivt till rapporternas bedömningar och förslag.

Behovet av Digisam har vuxit och tydliggjorts under de år som verksamheten har existerat. Institutet räknar med att vårt strategiska arbete förenklas och får stort stöd av ett fortsatt Digisam. Digisam har genom sitt arbets- och tillvägagångssätt lyckats bygga legitimitet och acceptans för samordningsinsatser mellan myndigheter och vid externa kontakter, utöver själva arbetet med att samordna de ingående organisationerna.

Digisam har flera viktiga uppgifter kvar att arbeta med som inte kommer att kunna avslutas under 2015. Till exempel samordning av lagring av arkivdata och bevakning av e-arkivinitiativ, koordinering av digitaliseringsinsatser av olika sorters media samt gemensamma bevarandeinsatser av kulturarv på media som riskerar att förstöras.

Digisam bör få ett förnyat uppdrag och vi delar Riksarkivets bedömning att en placering av Digisam som en integrerad del av Riksarkivet är en lämplig långsiktig lösning.

Digisams arbete och framtid

Digisam har koncentrerat sin arbetsinsats på en delmängd av ansvarsområdena i uppdragsbeskrivningen, till exempel internationell samordning, upphovsrätt och diverse samarbetsprojekt. Det är mycket bra insatser som institutet är nöjd med och har stor nytta av.

Institutet skulle också ha gagnats av en större samordningsinsats från Digisam när det gäller frågor om standarder och system för lagring och bevarande, vilket är stora utmaningar som kulturarvet står inför. Det är något vi rekommenderar att Digisam koncentrerar sig på i ett fortsatt arbete. Delar av det tas också upp i Digisams rapport ”Digitalisering av Kulturarvet – nuläge och vägvalsfrågor” (mars 2015).

I rapporten står det bl.a. följande ”Det är inte rimligt att tro att alla enskilda myndigheter och institutioner ska kunna ta höjd för att långsiktigt hålla alla nödvändiga kompetenser inom respektive organisation.”

Behovet av koordination för digitalisering, slutlagring och bevarande av digitaliserat material är större än de flesta enskilda myndigheter klarar av att hantera, förvalta och/eller upphandla på egen hand. Det arbetet kräver en fortsatt koordinering från Digisam. Dessutom är den legitimitet som Digisam kan ge sådana samarbeten och den förhandlingskraft som Digisam kan uppbåda i de fall det behövs, minst lika viktig.

Statlig upphandling av e-arkivlösning

Statens servicecenter håller på att ta fram en e-arkivlösning och det är av yttersta vikt att Digisam finns med i den processen för att övervaka kulturarvsmyndigheternas krav och behov av arkivering. De behoven är inte desamma som vid elektronisk arkivering av till exempel ekonomidata.

Internationellt samarbete

Sverige behöver utöka vårt internationella samarbete med omvärlden. De flesta av utmaningarna vi står inför gällande tillgängliggörande, lagring, bevarande, insamling m.m. av digitalt och digitaliserat kulturmaterial har redan dryftats och behandlats på olika institutioner och myndigheter på den internationella arenan. Vi måste dra nytta av de erfarenheterna.

Kommentarer till vissa av Statskontorets slutsatser och förslag

5.1.2 Ökad samsyn och mer kunskap inom sektorn

Vår bedömning överensstämmer med Statskontorets.

5.1.3 Flera processer syftar till att presentera användbara råd och riktlinjer

De riktlinjer och processer som Digisam har presenterat är bra och ger ett stort stöd för institutet i vårt interna arbete med IT och digitalisering.

5.1.4 Det dagliga digitaliseringsarbetet ännu opåverkat

Institutet håller med om att Digisam inte ska ta en aktiv roll i arbetet med digitalisering av respektive myndighets material, (såsom en stor gemensam upphandling för alla organisationer eller specifika tekniska råd) eftersom behov och krav skiljer sig för mycket åt mellan de olika institutionerna. Bland Digisams 13 ”Vägledande principer för arbete med digitalt kulturarv” (Dnr RA 06-2014/02689) finns en grund rörande digitaliseringsarbetet som borde hjälpa de flesta.

5.1.5 Det råder delade meningar om resurserna är väl använda

Institutet anser att vi får valuta för de medel vi ålagts att bidra med till Digisam. Vi menar också att vi har fortsatt behov av Digisams insatser.

5.2 Effektivisering genom samordning

Institutet instämmer i slutsatserna men återkommer till att Digisam måste koordinera arbetet med arkivering av digitaliserat data. Vägledande princip 13 för arbete med digitalt kulturarv konstaterar att myndigheterna ”måste göra rätt”. Där behöver Digisam lägga tid på att hjälpa berörda myndigheter med strategiskt tänkande för hur e-arkivering ska ske, under vilka premisser arkivdata ska lagras, tillgängliggöras och

hur vi ska tänka för att uppnå principens kärna. Vad innebär till exempel att ”kontext säkras”?

5.4 Fortsatt behov av samordning
Instituttet instämmer i slutsatserna.

Digisam och framtiden

De problem som uppstått rörande styrning av gruppen måste lösas. Digisam behöver en fungerande styrgrupp som har tid att sätta sig in i samarbetets olika frågeställningar och som kan hjälpa till att driva de frågor som är viktiga mot andra organisationer.

Digisams framtid handlar om huruvida kulturarvsmyndigheterna behöver samordning eller ej, och för instituttet är svaret givet. Många av dessa frågor är för stora eller kräver för specifik kunskap för att enskilda organisationer ska kunna hantera dem. De alternativ vi ser är en framtid med många olika och små haltande lösningar utan helhetsperspektiv och synergieffekter, eller en möjlighet att skapa gemensamma mål och ett gemensamt tankesätt med hjälp av Digisam.